

JUDr. Petr Čech, Ph.D., LL.M.
katedra obchodního práva
PF UK

Posudek k rigorózní práci Mgr. Michaela Zváry na téma
„Zánik obchodní smlouvy v českém a anglickém smluvním právu“

Rozsah práce: 110 stran

1. Aktuálnost (novost) tématu

Autor zvolil tradiční téma, jež však v tuzemském prostředí v posledních letech nabylo na zvláštní aktuálnosti. Zásahu na tom má jednak průběžný rozvoj judikatury. Silné impulsy k novému zkoumání tématu ale přicházejí z prostředí tvorby práva, zvláště pokud jde o nové civilní právo a proces jeho rekonstrukce. Pokud jde o komparativní pasáže, zvláště ze systému anglického práva, lze dílo označit jako zvláště aktuální (nové). Není mi známo, že by otázky, jimž se autor věnuje, byly v českém právním prostředí v takovém detailu i rozsahu rozebírány. Nové jsou v tomto směru i autorovy postřehy z oblasti práva německého, například reflexe reformy závazkového práva z roku 2002, které se významně dotkly koncepce nemožnosti plnění (viz na str. 26 až 28 práce).

2. Náročnost tématu (teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování, použité metody)

Téma lze hodnotit jako dosti náročné, zvláště ve světle metod, které autor použil při jeho zpracování, a s ohledem na vytčené zaměření práce. Autor nejenže vyčerpávajícím způsobem zmapoval tuzemskou judikaturu a dostupnou literaturu ke staré právní úpravě, především však podrobně analyzoval ustanovení nového občanského zákoníku, k nimž se dosud váže jen minimum odborné literatury. Podobnou analýzu provedl v systému práva anglického. Co však více, závěry věnované tuzemské úpravě položil do historického kontextu a postihnul její vývoj od ABGB až po současnost, opět včetně stanovisek doktrinárních a judikatorních a s přihlédnutím k jejich pojetí v současném právu rakouském a částečně dokonce německém a švýcarském. To vše si vyžádalo mimořádně náročnou přípravu, studium četných vstupních údajů a také značný vklad myšlenkový. Z práce je zřejmé, že autor perfektně pronikl do odborných zdrojů i problematiky, jíž se zabýval, zorientoval se v ní a porozuměl jejímu systému, významu, původu, praktickým dopadům, ale i obecným souvislostem, včetně ekonomických.

3. Kritéria hodnocení práce

A. Splnění cíle práce

Třebaže k tématu existuje řada odborných pramenů a mohlo by se zdát, že vše potřebné bylo řečeno, lze konstatovat, že předložené dílo má mnoho co říci nového, zvláště pokud jde o postřehy týkající se zahraničních právních úprav i nového civilního práva. V tomto ohledu autor – dle mého soudu téměř beze zbytku - naplnil cíl, jež si vytkl v úvodu práce.

B. Samostatnost při zpracování tématu

Autenticita předloženého díla je evidentní. Nepochybuji o tom, že dílo je výsledkem autorovy samostatné práce. Není mi známo, že by otázky, jimž se autor v práci věnuje, byly jinde zpracovány způsobem, jež autor nabízí v předložené práci.

C. Logická stavba práce

Systematika práce je přehledná. Autor si v úvodu práce vytknul několik klíčových témat k podrobnému rozebrání, tohoto záměru se přidržel a důsledně mu podřídil strukturu a stavbu práce. Práce vhodně kombinuje výklad k tuzemské úpravě, odděleně staré a nové, a poznatky z jiných právních řádů, především anglického, včetně syntetických pasáží čistě komparativních. Snad jen místy pokulhává logika dílčí struktury kapitol a podkapitol. Práce avizuje komparaci s anglickou úpravou, místy však zohledňuje i jurisdikce další – konkrétně německou, rakouskou a švýcarskou. Děje se tak nahodile, nesystematicky a částečně i neorganicky. V kapitole 4.5, zaměřené na zaviněnou a nezaviněnou následnou nemožnost plnění ve starém českém právu, se například objevuje odstavec ke švýcarské úpravě. Kapitola končí odkazem na § 2005 odst. 2 NOZ, přitom situaci v novém právu se věnuje až navazující kapitola 4.6. Ta je nadepsaná „Následná nemožnost plnění v novém občanském zákoníku“, pojednává ovšem jen o novém obligačním pojmosloví: závazek, dluh, pohledávka. O nemožnosti plnění v ní není ani zmínky. Té se věnuje až kapitola 4.7 nazvaná „Nevýhody právní úpravy následné nemožnosti plnění přijaté v novém občanském zákoníku pro zajištění dluhů“. Autor v ní ale cituje ještě rozhodnutí Nejvyššího soudu ke starému právu týkající se zániku zajištění při narovnání zajišťovaného závazku. O použitelnosti těchto závěrů po rekodifikaci lze přitom pochybovat (viz též níže ad 4.). Příkladná je naproti tomu autorova práce s úvodem a závěrem díla. Úvod vymezuje cíl a představuje metody a prostředky k jeho dosažení, závěr rekapituluje hlavní zjištění a shrnuje, k čemu autor (v souladu se zadáním vymezeným v úvodu) dospěl.

D. Práce s literaturou (využití cizojazyčné literatury) včetně citací

K autorově práci s dostupnými prameny nemám připomínky. Poznámkový aparát je bohatý a vyhovuje standardům vědecké práce. Vytknul bych snad jen opakované plné citace odkazovaných děl. Seznam použité literatury je rovněž vyčerpávající. Zahrnuje též řadu děl zahraničních, anglicky i německy psaných. Příkladná je autorova práce s dostupnou judikaturou. Mapuje klíčová rozhodnutí Nejvyššího soudu, která jsou ve věci relevantní, a to i z poslední doby, tedy včetně těch, o nichž odborná literatura dosud nepojednává. Zvláště vysoce potom hodnotím autorovu analýzu starší i soudobé judikatury k ABGB.

E. Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)

Optimálně nastavenou hloubku záběru autorovy práce nejlépe dokládá četnost jeho vlastních úvah i polemických pasáží. Oceňuji, že autor rezignoval na povšechný přehled právní úpravy i změn a novinek, jež přináší rekodifikace, a namísto toho podrobně rozebral několik vybraných otázek, které lze mít za teoreticky i prakticky nejvíce relevantní. Značný vhled do problematiky autorovi umožnil přesně vystihnout hlavní problémy v pojmání institutu nemožnosti plnění, identifikovat potenciální výkladové problémy a nejasnosti, ale také položit si otázky, o nichž mi není známo, že by se jimi dosud kdokoliv v tuzemském právním prostředí zabýval. V té souvislosti vyzdvihují autorovu snahu nabízet jejich řešení a

presvědčivě je argumentovat. S většinou jeho závěrů se ztotožňuji. Použitý styl i uváděné argumenty jsou důkazem o autorově vysoké právní vyspělosti, schopnosti samostatného logického i analytického myšlení, ale také dokonalé orientaci a erudici v oblastech, jimiž argumentuje. Snad jen u některých pasáží postrádám hlubší analýzu rozebírané matérie. Za nedostatečně vyloženou například pokládám otázku přechodné následné nemožnosti plnění, jak se prosazovala ve staré judikatuře. Pokud jde o pojem (zvláště) hrubého nepoměru použitý v nové úpravě podstatné změny okolností, uvítal bych jeho srovnání s jinými právními instituty, které s ním v novém občanském právu rovněž pracují.

F. Úprava práce (text, grafy, tabulky)

Formální úroveň práce je standardní, rovněž grafická stránka práce vyhovuje. Váhám jen, zda bylo vždy nezbytné přímo v textu obsáhle citovat z odůvodnění soudních rozhodnutí. Některé takové citace jsou i poměrně rozsáhlé (viz například na str. 21 či 56).

G. Jazyková a stylistická úroveň

Po stylistické ani jazykové stránce nemám práci co vytknout. Autor píše čtivým stylem na vysoké slohové i odborné úrovni. Gramatické chyby či překlepy se v práci, až na několik výjimek, nevyskytují. Sladil bych jen používání zkratk právních předpisů. Autor někde jejich názvy rozepisuje, i když cituje konkrétní ustanovení, jinde naopak používá zkratky i v textu, který na žádné ustanovení neodkazuje. Na několika místech si též nejsem jist správností použité terminologie. Autor kupříkladu pojednává o tom, že důsledkem nemožnosti je zánik „smlouvy“ či „obchodního závazkového vztahu“ (viz např. na str. 57, 59, 70, 76, 86, 88), na str. 73 zmiňuje „zmaření smlouvy“, na str. 77 uvádí, že ustanovení § 386 ObchZ zakazovalo vzdát se „nároku“ na náhradu škody před porušením povinnosti, atd.

4. Případná další vyjádření k práci

Mám pochybnost o správnosti či přesnosti některých autorových tvrzení. Na str. 23 kupříkladu autor kategoricky uzavírá, že důsledkem počáteční nemožnosti plnění bude vždy absolutní neplatnost celé smlouvy, včetně případných ujednání, jimiž by strany na tento stav reagovaly a sjednaly, jak při něm postupovat. V dalším textu nicméně sám připouští, že by se mohl a měl prosadit závěr odlišný (na str. 33 a 34). Sám bych uvažoval o aplikaci ustanovení o částečné neplatnosti, případně o smíšených právních jednáních (*negotia mixta*). Nejsem si jist správností tvrzení o tom, že v systému nového občanského zákoníku bude třeba otázku prodeje věci budoucí nutno řešit pouze judikaturou a doktrínou (viz na str. 36). Přinejmenším na koupi věci budoucí (ale též například postoupení budoucí pohledávky, zástavní právo k budoucí věci atd.) nový občanský zákoník výslovně pamatuje. Oproti autorově opačnému závěru (na str. 39) nový kodex nezapomněl ani na pacht věci budoucí. Pochybuji též o tom, zda by soud následnou nedovolenost plnění při smluvní odchylce od § 352 odst. 2 ObchZ řešil odkazem na § 3 odst. 1 ObčZ, jak autor dovozuje na str. 69. Není také pravdou, že „otázka smluvní limitace náhrady škody není v novém občanském zákoníku nikde výslovně upravena“ (na str. 77). Složitější je myslím i otázka pojmosloví „závazek“ a „závazkový právní vztah“. Na str. 82 a 83 autor – dle mého nepřesně - konstatuje, že pojem „závazek“ v novém právu nahrazuje „závazkový právní vztah“. V kapitole 4.7 věnované novému kodexu autor připomíná závěry staré judikatury o tom, že narovnání působí zánik zajištění narovnávaného závazku. Prosadí se však i v novém právu? Na str. 84 dovozuje zánik zajištění v případě nemožnosti plnění. Otázkou je, zda řešení nehledat v analogii k odstoupení od

smlouvy, případně v ujednání stran. Kontinuitu zajištění v původní úpravě úvěrové smlouvy nezakládal jen § 506 ObchZ, jak autor uvádí na str. 86, nýbrž též další ustanovení. Nejsm si jist ani závěry na str. 91 o tom, že nový občanský zákoník „neobsahuje taxativní výčet kogentních ustanovení“, jakož i o dispozitivitě úpravy podstatné změny okolností.

5. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

Uvítám, jestliže se autor vyjádří k mým připomínkám uváděným ad 3. E. a 4. výše.

6. Doporučení / nedoporučení práce k obhajobě a navržený klasifikační stupeň

Ze všech uvedených důvodů hodnotím práci jako zdařilou, a tudíž i jednoznačně způsobilou obhajoby a obhajitelnou.

V Praze dne 17. dubna 2014

JUDr. Petr Čech, Ph.D., LL.M.